

Kokkuvõtte uuringust

”Disainikasutus Eesti ettevõtetes ja sihtasutustes”

» **Uuringu eesmärk** oli kaardistada disainikasutust nii era- kui ka riigi osalusega ettevõtetes ning riigi asutatud/riigi osalusega sihtasutustes ja kasutada saadud andmeid edasiste otsuste tegemiseks disainivaldkonna riiklikul arendamisel (erinevate eesmärkide seadmine arengustrateegiates) ning finantseerimisel (riiklikud toetusprogrammid, erainvesteeringud). Eraettevõtete puhul kaasati uuringusse need sektorid, mida Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014–2020 näeb peamiste kasvvaldkondade ning potentsiaalselt suurimate lisandväärtuse loojatena.

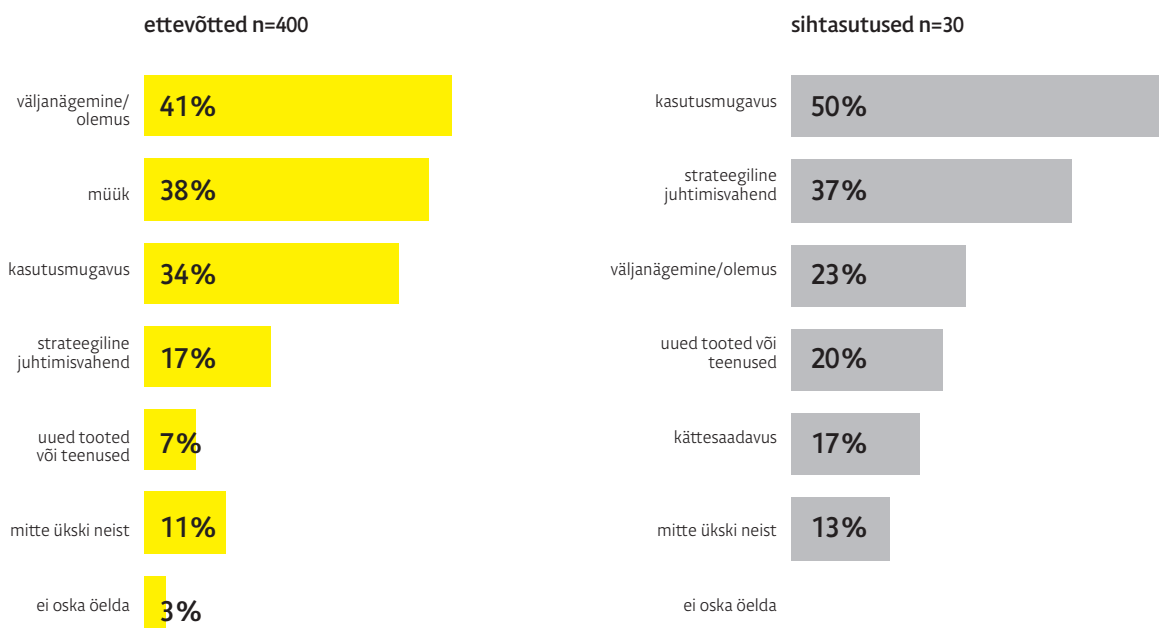
Mis on disain?

Sõna „disain” seondub ilu, esteetika, värv, kuju või stiiliga. Samal ajal tähendab disain aga ka loovat, strateegilist ja kasutajakeskset mõtlemist, protsesside juhtimist.

Disain seob loovuse ja innovatsiooni, olles sild nende kahe vahel. Disain toob innovatsiooni nõ „maa peale”, muudab selle inimese jaoks atraktiivseks, arusaadavaks, mugavaks, turvaliseks, omaseks, ja igapäevaselt kasutatavaks väljundi (toode, teenus jne). Rääkides disainist kui lisandväärtuse loojast ettevõtluses, peaks eelkõige märksõnaks olema kasutusmugavus.

—
Disain on loominguiline ja kasutajakeskne probleemi- lahendamise viis.
—

Kuidas disaini defineeritakse?

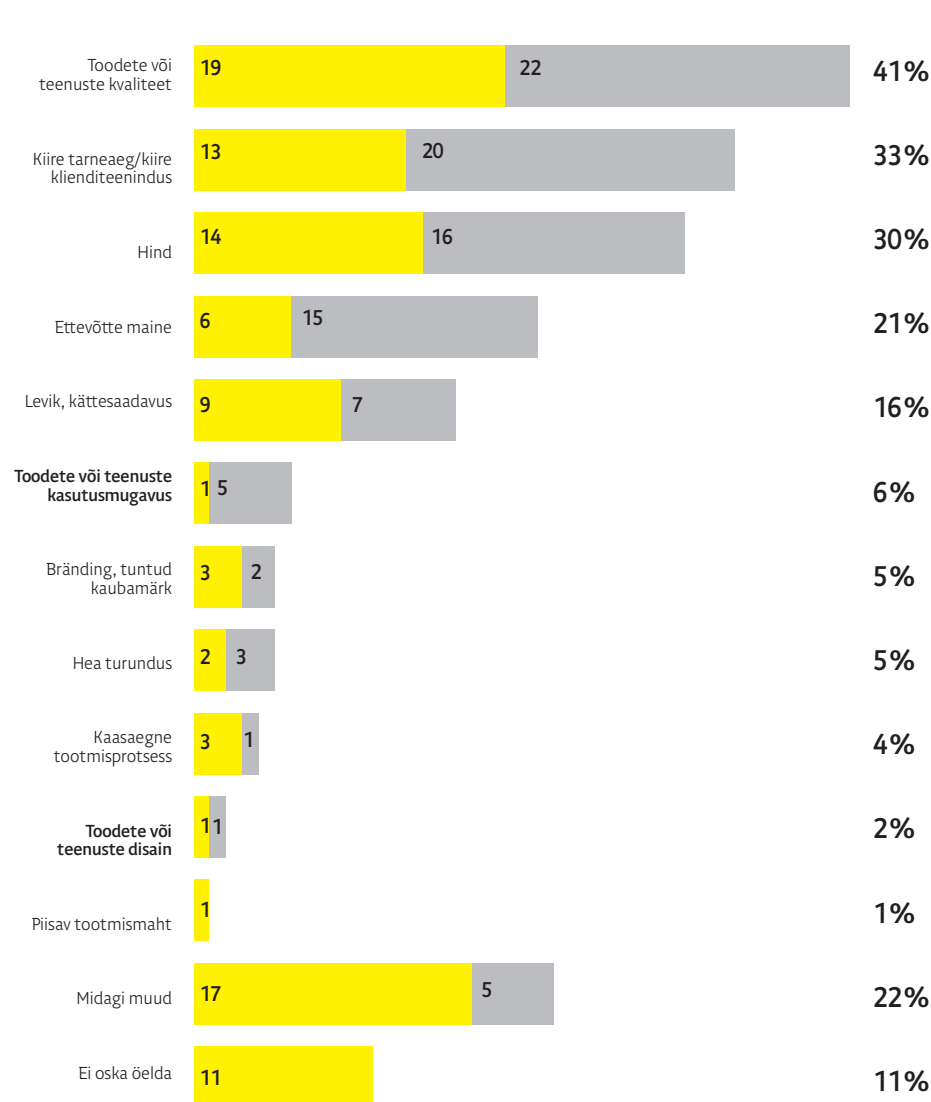
Disain konkurentsieeliseks?

Tulenevalt ettevõtjate madalast teadlikkusest disaini laiematest kasutusvõimalustest, ei osata täna veel disainikasutust näha olulise konkurentsieeliseks.

Siiski võiks just disain kujuneda oluliseks konkurentsieeliseks ja innovatsiooni käivitajaks väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes, kes moodustavad Eesti ettevõtete hulgas valdava osa (üle 90%).

Võrreldes tehnoloogilise teadus- ja arendustegevusega on disainiga seotud väiksemad kulutused, lühem tasuvusperiood ja disaini kasutamine ei eelda alati ettevõtetelt spetsiifiliste teadusalaste ja/või inseneritehniliste teadmiste olemasolu.

Mis Teie arvates on Teie ettevõtte peamine konkurentsieelis teiste samalaadsete ettevõtete ees?

Kuigi hetkel uuritud ettevõtted disainil oma konkurentsivõimes olulist kohta ei näe, on kaks kolmandikku neist siiski viimase paari aasta jooksul mingit liiki disaini kasutanud. Kõige enam on kasutatud leidnud graafiline ning digitaal- ja multimeediadisain. Uusi tooteid ja teenuseid turule toonud ettevõtted on suuremad disainikasutajad või ka vastupidi: ettevõtted, kes kasutavad enam disaini, toovad turule uusi tooteid ja teenuseid. Disainikasutuse positiivne mõju on näha toote- ja teenusearendusega tegelevate ettevõtete suuremast eksporditaktiivsusest ning viimaste aastate käibekasvust.

Euroopa Komisjoni visioon:
“Aastaks 2020 on disain hästi tuntud ja tunnustatud osa innovatsioonipoliitikast kogu Euroopas ja seda nii riiklikul, regionaalsel kui ka kohalikul tasandil”.

Disainiredel

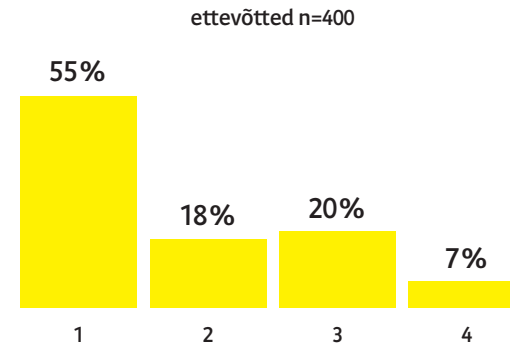
Disainiredel on rahvusvaheliselt aktsepteeritud mõõdik, mille on välja töötanud Danish Design Centre ja mille abil hinnatakse organisatsiooni disainikasutuse määra.

Enamik ettevõtetest - 55% - paigutab end disainiredeli kõige esimesele ja madalamale astmele, kuhu kuuluvad organisatsioonid ei kasuta süstemaatiliselt ja teadlikult disaini ning vaid 7% hinnangul on disain täielikult integreeritud ettevõtte tegevustesse.

n=400

■ kõige tähtsam

■ veel mainiti

Inglismaal on viieteistaastase uurimistöõ tulemusel tõestatud, et kui disaini rakendada strateegiliselt ja järjepidevalt, siis toob iga euro, mis disaini investeeritakse, puhaskasumina tagasi 4 eurot, käibekasvuna 20 eurot ja ekspordikasvuna 5 eurot.

Mis kasu on disainist?

Professionaalset disaini kasutanud ettevõtted toovad selle kasudena kõige sagedamini välja paranenud kliendirahulolu, kasvanud konkurentsivõimet ning toote või teenuse kasutusmugavuse paranemist. Ekspordivate ettevõtete jaoks seostub disainikasutus enam kui teiste jaoks ka kasumi, ekspordi ja turuosa kasvu ning uute turgude tekkega.

Mida kõrgemal disainiredeli astmel on ettevõtte, seda enam toodi lisaks paranenud kasutusmugavusele positiivse muudatusena välja käibe kasvu ning disaini rolli uute toodete ja teenuste väljatöötamisel.

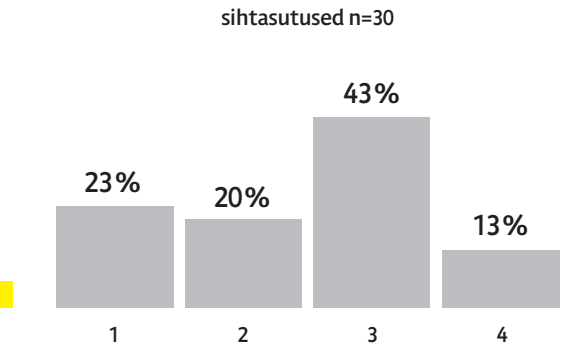
Professionaalse disaini mittekasutamise peamiseks põhjuseks on see, et ettevõtte ei tunne selle järele vajadust.

Ülejäänud jagunevad peaaegu võrdselt kahe vahepealse tasandi vahel: umbes pooled neist kasutavad disaini millegi väljatöötamisel viimase lihvina või turunduses ning pooled kaasavad disaini arendusprotsessidesse algusest peale.

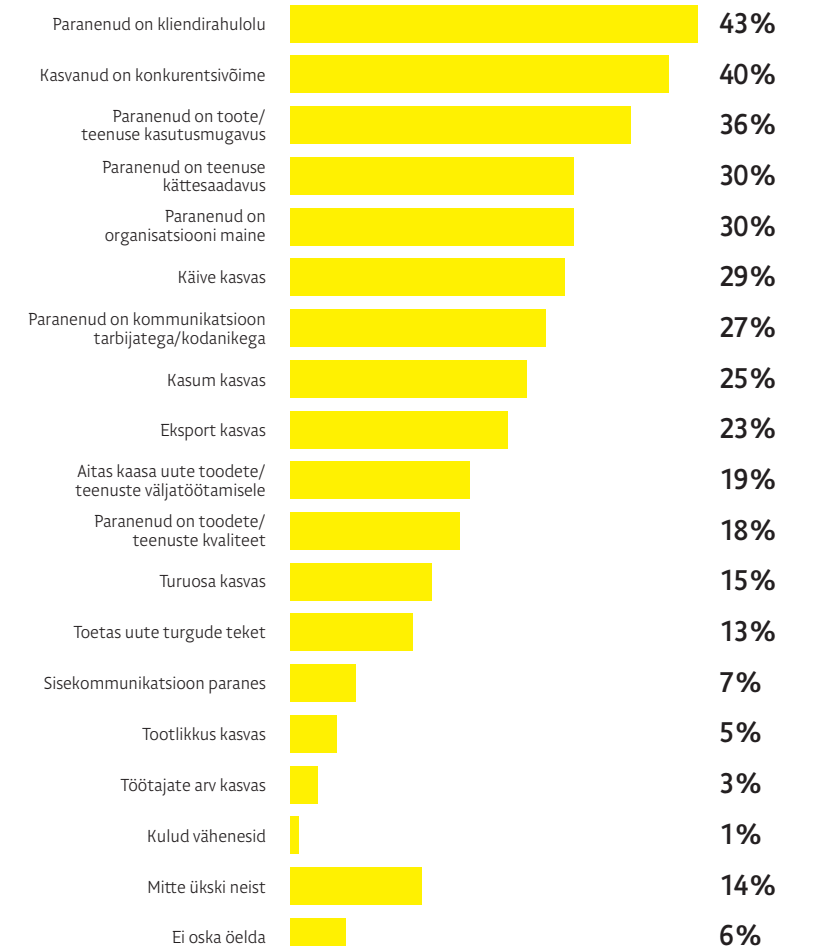
Pidades silmas eesmärki, et Eesti ettevõtted teenivad rohkem tulu kõrge lisandväärtusega toodetest ja teenustest, on oluline mööda redelit üles poole liikuda ja ettevõttes disaini strateegiliselt rakendada.

Disainiredeli astmed

- 1 - Me ei kasuta süstemaatiliselt ja teadlikult disaini
- 2 - Kasutame disaini millegi uue väljatöötamisel viimase lihvina või turunduses
- 3 - Disain on millegi väljatöötamisel algusest peale arendusprotsessi kaasatud
- 4 - Disainer/disainijuht on kaasatud ettevõtte juhtkonda ning visioonide ja strateegiate väljatöötamise. Disain on kõigi organisatsiooni toimingute lahutamatu osa

Disaini kasutamisest saadud kasu viimase kahe aasta jooksul % ettevõtetest, kes on viimase kahe aasta jooksul kasutanud professionaalset disaini n=160

Disainikasutus sihtasutustes

Sihtasutused paistavad võrreldes ettevõtetega läbi terve uuringu silma suurema disainikasutuse ning sealjuures ka professionaalide abi kaasamisega. Siinkohal tuleb aga silmas pidada, et sihtasutusi tuleks võrrelda mitte kõigi ettevõtetega tervikuna (kuivõrd valdav enamik neist on mikroettevõtted), vaid pigem suurte ettevõtete ja nende disainikasutusega.

Nii on viimase kahe aasta jooksul mingit liiki disaini kasutanud peaaegu kõik sihtasutused. Sarnaselt ettevõtetele on levinuimad kasutus leidnud disainiliigid graafiline ning digitaal- ja multimeediadisain, kuid sihtasutused on ettevõtetest enam kasutanud ka teenuse- ja keskkonnadisaini. Enamjaolt kasutavad sihtasutused disainiprojektides professionaalide abi (80%) või siis oma organisatsiooni sisesid ressursse (60%). 77%-l sihtasutustest on disain suuremal või vähemal määral ettevõtte tegevustesse integreeritud ning disainiredeli esimesel pulgal, kus disaini süsteemselt ja teadlikult ei kasutata, asub neist vaid 23% (võrreldav 32% ettevõtetega, kus on 50 ja enam töötajat). Uusi tooteid ja teenuseid on viimasel paaril aastal välja töötanud üle kahe kolmandiku sihtasu-

tustest ning pooltes sihtasutustes on sealjuures läbi viidud üle viie disainiprojekti. Kuigi hankekohustus ja kohustus eelistada madalama hinnaga pakkumusi seab kohati sihtasutustele piiranguid hangitava disainiteenuse sisu osas, on enamik küsitletuid riigihankega leitud disainiteenuste pakkujatega pigem rahul.

Kõige olulisema disainikasutuse kasuna näevad sihtasutused paranenud kommunikatsiooni kodanikega, samuti organisatsiooni maine, kliendirahulolu, teenuste kasutusmugavuse ning kättesaadavuse paranemist.

Peaaegu kõik sihtasutused (87%) peavad disainikasutust oma organisatsiooni arengus väga oluliseks ning praktiliselt kõik neist ka usuvad, et kaasavad lähiaastatel oma tegevusse professionaalseid disainereid. Kõige suurem on sihtasutuste nõudlus lähitulevikus digitaal- ja multimeediadisaini, aga ka graafilise disaini järele. Pooled sihtasutustest kavatsevad kasutada ka teenusedisaini.

Riik saab olla teadlik, oskuslik ja tark disaini tellija ning disaineri koostööpartner rakendades disaini nii makroprobleemide lahendamisel, poliitika-, identiteedi-, avalike teenuste ja keskkondade kujundamises.

» **Uuringu tulemuste põhjal** soovime tõsta ettevõtjate teadlikkust ning suurendada disaini rakendamist nii uute kui ka olemasolevate toodete ja teenuste arendamisel lisandväärtuse kasvatamise eesmärgil. Samuti on uuringu tulemused aluseks lähiaastatel Eesti disainipoliitika kujundamisel, Eesti Disainikeskuse strateegilise eesmärkide püstitamisel ning nendest tulenevate projektide jmt tegevuste kavandamisel ning elluviimisel koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi, Kultuuriministeriumi, EAS-i, Eesti Disainerite Liidu, disainibüroode, ülikoolide, jt disainisektori strateegiliste partneritega.

Uuringu tellis Eesti Disainikeskus, teostas TNS Emor, uuring viidi läbi veebruaris 2013. Uuringu lõpparuandega saab tutvuda Eesti Disainikeskuse kodulehel www.disainikeskus.ee

Uuringu läbiviimist toetas Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus läbi Euroopa Regionaalarengu Fondi.

Eesti Disainikeskus
Veerenni 24, Tallinn 10135
+372 631 1508
info@disainikeskus.ee

TNS Emor

Euroopa Liit
Euroopa
Regioonidearengu Fond

Eesti Inimliku heaks

Enterprise Estonia

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTERIUM

**EESTI ESTONIAN
DISAINIKESKUS**
DESIGN CENTRE